

Çin'in Yeni İpek Yolu Girişimi ve Küresel Ekonomik ve Siyasal Sistemi Dengeleyebilme Olasılığı

Osman TEKİR* Nesrin DEMİR**

ÖZ

Çin'in 1980'lerden itibaren olağanüstü büyümesi ve modernleşmesi dünya sahnesinin merkezinde yeniden ortaya çıkmasını da beraberinde getirmiştir. Son otuz yıl içinde Çin, zayıf görünümüne sahip bir ülkeden ekonomik olarak küresel bir üretim merkezine, siyasal olarak da uluslararası meselelerde görüşlerine başvurulması gereken bir küresel güce dönüşmüştür. Özellikle 2013 yılında Çin devlet Başkanı Xi Jinping'in "Kuşak ve Yol Girişimi" (BRI) olarak adlandırılan projenin hayata geçirileceğini ilan etmesiyle birlikte Yeni İpek Yolu'nun yeni bir küresel düzen gerektireceği konusu gündeme gelmiştir.

Yeni İpek Yolu girişiminin kapsamı ve amaçları göz önüne alındığında, Çin gelişimini ve modernleşmesini tamamlayacak, tek kutupluluktan çok kutupluluğa geçişi kolaylaştıracak, dolayısıyla bugünün hegemon gücü Amerika Birleşik Devletleri'ni dengeleyebilecek bir proje olduğu dile getirilmektedir. Şüphesiz bu da Amerika Birleşik Devletleri ile rekabetin yoğunluğunu arttıracak bir unsur olacaktır. Bu rekabetin de küresel düzeyde etkileri olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çin'in Yükselişi, Yeni İpek Yolu, Güç Dengelenmesi, Küresel Rekabet

JEL Sınıflandırması: O53, F15, P50, F12

China's New Silk Road Initiative and the Possibility of Balancing Global Economic and Political System

ABSTRACT

China's enormous economic development and modernization since 1980s has enabled China to become center at international stage. For last 30 years, China has transformed itself from a weak country to a production base economically; it has politically become a global power, whose views are taken into account for international problems. Especially in 2013, the declaration of the Belt and Road Initiative by the President of the People's Republic of China, Xi Jinping, has raised questions about new global order.

When the scope and goals of the New Silk Road are analyzed, it is put forward that China will complete its development and modernization and balance the USA by easing transition from unipolar world to multilateral world. Doubtlessly, this will precipitate the competition between the USA. This competition has effects on global scale.

Key Words: China's Rise ,New Silk Road, Balance of Power ,Global Competition

JEL Classification: O53, F15, P50, F12

GİRİŞ

Çin, 1970'lerin sonlarından itibaren "reform ve açılma" politikaları doğrultusunda gerek üretim modelini değiştirmesi gerekse de diplomasideki yeni yaklaşımlar ve arayışlarla uluslararası ilişkilerde dikkate alınması gereken bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Bugün Çin, dünyanın en büyük ekonomik gücü olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin arkasından ikinci sırada gelmektedir. Bu da uluslararası ekonomik düzen üzerinde etkisini arttırmayı sağlayan önemli bir

* Dr. Öğr. Üyesi İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi osman.tekir@ikc.edu.tr

** Doç. Dr. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü nesrin.demir@ikc.edu.tr

(Makale Gönderim Tarihi: 12.02.2019 / Yayına Kabul Tarihi: 18.03.2019)

Doi Number: 10.18657/yonveek.538496

faktördür. Bu bağlamda uluslararası ilişkilerin önemli varsayımlarından biri olarak ekonomik ve askeri olarak güçlenen ülkelerin var olan küresel sistemin kurallarını kendi lehlerine değiştirmeye çalışacakları görüşüdür. Bu da küresel güçlerle özellikle küresel hegemon güçle bir mücadeleyi getirecektir.

Çin, Xi Jinping'in iktidara gelmesinden yaklaşık altı ay sonra eski İpek Yollarını canlandıracak yeni İpek Yolu projesini başlatacağını ilan etmiştir. Projenin amacı ve kapsamına genel olarak bakıldığında, altyapı ve ticareti arttırarak, güzergahta yer alan ülkeler arasında siyasi güven ve entegrasyon ve kültürel katılımı teşvik etmek suretiyle küresel bir ağ kurma girişimi niteliği taşıdığı görülecektir. Böyle bir girişim elbette ekonomik, siyasi, kültürel yapıları ve kurumları değiştirebilecek stratejik bir vizyonu içermektedir. Buna rağmen kamuoyuna duyurulmasından sonraki ilk dönemlerde hak ettiği ilgi ve tepkiyi görmemiştir. Bunun başlıca nedeni olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 2008 yılında ortaya çıkan finansal krizin etkilerinin devam etmekte oluşu, hegemon güç olarak projeye en fazla ilgili olan ülke Amerika Birleşik Devletleri'ndeki siyasi kutuplaşmanın üst düzeylere varmasının etkili olduğu açıktır. Bunun yanında başta Almanya, Fransa ve İngiltere olmak üzere diğer küresel güçlerin hem ekonomik hem siyasi olarak krizleri yönetemeyecek durumda olması, Çin'in önünü açan ve sessizce ilerleme kaydetmesini sağlayan faktörler olmuştur.

Yeni İpek Yolu'nun açıklanan ve açıklanmayan hedefleri göz önünde bulundurulduğunda İkinci Dünya Savaşı sırası ve sonrasında oluşturulan küresel düzene bir alternatif oluşturacağı, en azından küresel güç Amerika Birleşik Devletleri'ni dengeleyebilecek bir proje niteliği taşıdığı gerek uluslararası ilişkilerde gerekse de akademik dünyada dile getirilen konuların başında gelmektedir.

I. ÇİN'İN YÜKSELİŞİ VE KÜRESEL ETKİLERİ

Yirminci yüzyılda dünya ekonomisinin gelişim süreçlerine bakıldığında; birçok bilim insanı büyümenin öncü lokomotiflerinin ABD, AB ve Japonya olduğu ve Batı uygarlığına mekanlık eden ülkelerin dünyadaki ilerlemenin merkezi olduğu sonucuna varmışlardır. Bununla birlikte Çin'in ve Doğu'nun yeni sanayileşmiş ülkelerinin hızlı gelişimi ile birlikte yirminci yüzyılın sonları-yirmi birinci yüzyıl başlarında ABD, AB'nin önünde ilk sırayı alabilmek için bir rekabet içine girdikleri görülmektedir.

Çin, yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren kurulu küresel sistemin kurallarını değiştirebilecek, en azından söz sahibi olabilecek önemli bir yükseliş göstermiştir. Sadece son otuz yıl içinde Çin, zayıf bir görünüme sahip tarımsal ağırlıklı bir ülkeden küresel bir üretim merkezine dönüşmüştür. Çin Komünist Partisi'nin 1978 Mao sonrası ekonomik reformları başlatmasından bu tarafa Çin gayri safi yurt içi hasılası yılda yaklaşık %10 artmıştır. 2011'den bu yana Çin'in büyüme hızı yaklaşık %7'ye düşse de Çin, ABD'den ve Doğu Asya'daki komşularının hepsinden daha hızlı büyümeye devam etmektedir. 2013 yılında Çin, ABD'yi geçerek dünyanın en büyük emtia ticareti yapan ülke olmuştur ve artık birçok ülke ekonomik büyüme bakımından Çin pazarına bağlı konumdadır (Ross, 2018:2). Ülke içinde yatırım yapma, üretme ve gelişmiş pazarlara ihracat

modeli Çin'i Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra dünyanın ikinci büyük ekonomisi konumuna yükseltmiştir (Lee, 2016). Uluslararası Para Fonu'na göre 2014 yılı itibarıyla Çin'in GSYİH'sı (gayri safi yurt içi hasıla) 10 trilyon 817 milyar dolara ulaşmıştır. Aynı yıl Amerika Birleşik Devletleri'nin GSYİH'sı 17 trilyon 418 milyar dolardır. Çin GSYİH'sının yakında ABD'yi geçerek dünyanın en büyük ekonomisine dönüşmesi beklenmektedir (Lee S. P., 2016: 102). Bu, ekonomik gelişmenin merkezinin Batı'dan Doğu'ya taşınması anlamına gelmektedir. 23 araştırmacı tarafından 10 yıl boyunca yapılan araştırmada (Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne katılmasından itibaren izlenen ekonomik gelişme sonucunda) Çin'in dünya pazarındaki payının %4.3'ten %10.4'de yükseldiği; Çin'i dünyadaki ilk ihracatçı ve ikinci ithalatçı ülke durumuna getirdiği belirlenmiştir (Radziyevska, Us, ve Pokryshka, 2017:137).

Çin'in olağanüstü büyümesi ve modernleşmesinin altında yatan birçok motivasyondan söz edilebilir. Ancak bunlardan en önemlisi birçok Çin lideri tarafından seslendirilen kısaca "Çin Rüyası" olarak formüle edilen "ulusal gençleşme" hayalidir. Mao ve Komünistler 1940'larda iktidara geldiğinde Çin'i "yeniden inşa etmeye" başladılar ve eski cumhuriyetçi aydınların kullandığı "ulusal aşağılanmayı asla unutmayacağız" sloganını yaygınlaştırdılar (Leavy, 2018:34). Dolayısıyla, Çin yönetiminin, topraklarının büyük bölümü üzerinde kontrolünü kaybettiği, yabancı güçlerin eline geçtiği 1839-1949 yılları arasındaki bir dönem olan "aşağılanma yüzyılı" modern Çin'in kurucu anlatısının önemli unsurlarından biri olmuştur. 110 yıl süren bu "uzun yüzyıl" 1839'da, İngiltere'nin Yangtze Nehri'ne Çin'li yöneticileri ilk Afyon Savaşı olarak bilinen Çin limanlarını ve pazarlarını afyon ticaretine açmaya zorlamak için silahlı güçler göndermesiyle başlamıştır. Bu deneyim, ticarete erişim için benzer taleplerde bulunan diğer Batılı ülkelerle daha sonra kurulan ilişkiler Çin'in Batı'nın gücü karşısında emperyal Çin'in askeri ve diplomatik açıdan zayıflığının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Kaufman, 2011). Bu tür bir motivasyon 1980'lerin ortalarından bu tarafa Deng Xiaoping'in "ekonomik reform ve Açılma" politikasının bir sonucu olarak sosyalizmin zayıflaması ile birlikte ortaya çıkan "yeni milliyetçilik" anlayışının Çin'in yükselişi ile ilişkilendirilmesini beraberinde getirmiştir. (Callahan, 2014:201).

Çin'in yükselişi "barışçıl" bir yükseliş olmuştur ve en azından öngörülebilir bir gelecek için böyle olması için Çin yönetimi bilinçli bir kararlılıkla bu temel yaklaşımı benimsemiştir. En temel anlamda "barışçıl yükseliş" in iki doğrudan mantığı vardır. Birincisi, Çin bir dünya gücüne dönüşmeyi amaçlamaktadır. İkincisi de Çin herhangi bir büyük savaşa ya da diğer büyük güçler ile uzun süreli soğuk savaş karşıtlığına girmeden "barışçıl" yükselişini sürdürmek istemektedir. "Barışçıl yükseliş" temelde dolaylı konjonktürel düşüş ve yükselişlerden daha çok modern dünya tarihinde kalıcı ya da sürdürülebilir birinci sınıf bir dünya gücü olmayı hedeflemek gibi üçüncü bir sonuca da yol açmaktadır (Yinhong, 2014:1).

1980'lerde başlayan günümüzde de yükselişini sürdüren Çin, 2013 yılında ilan ettiği Yeni İpek Yolu girişimi ile birlikte küresel ekonomi ve siyasal düzen üzerindeki etkinliğini artırıcı bir stratejik vizyon sunmaktadır.

II. YENİ İPEK YOLU GİRİŞİMİ'NİN KAPSAM VE HEDEFLERİ

A. Kapsamı

M.Ö. ikinci yüzyıl ile M.S. 14. yüzyıl sonu arasında İpek Yolu içinden geçtiği birçok imparatorluğun ve hanedanın zenginleşmesine neden olmuştur. Ticaretin doğrudan bir sonucu olarak insanlar binlerce kilometre uzakta geliştirilmiş mallara, fikirlere ve teknolojilere erişme imkanı bulmuşlardır. Terim kullanılmadan çok önce İpek Yolu küreselleşmenin erken bir formunu temsil etmiştir.

İpek Yolu'nun geçtiği güzergahlar Doğu ve Batı'daki birçok ülke arasında ekonomik ve kültürel alışverişi kolaylaştırırsa da ağırlıklı olarak barut, porselen ve tabi ki ipek gibi Çin mallarının taşınmasına odaklanıyordu. Doğu ve Batı arasındaki iletişimi ve işbirliğini sembolize eden "İpek Yolu Ruhı", dünyadaki tüm ülkeler tarafından paylaşılan tarihi ve kültürel bir miras olarak değerlendirilmektedir (Ge, 2018:2).

Günümüzde Çin yönetimi, bu kültürel ve tarihi mirası yani bu etki koridorunu yeniden canlandırma girişimiyle, tamamladığında dünya nüfusunun %60'tan fazlasını, küresel GSYİH'nın %30'unu ve bir trilyondan fazla bir maliyeti karşılayacak (Ballard, 2018) girişimi başlatmıştır. Çoğu canlanmada olduğu gibi Çin'in Yeni İpek Yolu girişimi bugünün koşullarına uyarlanırken orijinalinden bazı kavramları almaktadır. En önemlisi Yeni İpek yolu girişimi "sert" altyapı projelerine (yollar, demiryolları, enerji boru hatları inşaatı) e-ticaret platformları gibi "yumuşak" (veya akıllı) projelere vurgu yapmaktadır. Kargo ve ham petrol taşıyan kamyonlar, trenler ve boru hatları bu nedenle deve kervanlarının yerini almaktadır. Yeni İpek Yolu girişiminin bir başka modern yönü de finansman mekanizmasının kurumsallaşmasıdır. Yani Çin, Yeni İpek Yolu'nun bir parçası olarak yatırımları desteklemek için Aralık 2014 tarihinde 40 milyar dolar değerinde İpek Yolu Fonu oluşturmuştur. Çin, aynı zamanda çok uluslu bir finansman kurumu olarak 100 milyar dolarlık Asya Altyapı Yatırım Bankası'nı kurmuş olup; fon tahsis eden bir kalkınma bankası niteliğindedir (Guluzian, 2017:136).

Yeni İpek Yolu girişimi (OBOR 'One Belt One Road', BRI 'Belt and Road Initiative') tartışmasız Çin halkının 1949'da kurulduğundan bu tarafa en iddialı dış politika programıdır. Eylül-Ekim 2013'te tanıtılan girişim uzun vadeli bir altyapı geliştirme, üretim ve ekonomik entegrasyon vizyonudur. Ancak sadece Avrasya topraklarını kapsamamakta, daha küçük ölçekte de olsa Afrika (çoğunlukla kuzey, kuzeydoğu ve güney Afrika) Okyanusya ve hatta Latin Amerika'yı kapsamaktadır (Ghıasy & Zhou, 2017:3). Buna göre Yeni İpek Yolu Çin'i Batı Asya'ya daha sonra Orta Asya'ya ve Avrupa'ya bağlamaktadır. Buna İpek Yolu Ekonomik Kuşağı denmektedir. Deniz temelli 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu ise Güney Pasifik bölgesini, Güney Çin Denizi'ni ve Hint Okyanusunu da kapsamaktadır. İki koridorun kapsadığı alan stratejinin gerçek boyutlarını göstermekte olup; kara ve

deniz yolu büyük bir döngü oluşturarak üç kıtayı Asya, Avrupa ve Afrika'yı birbirine bağlayan devasa bir proje görünümündedir (Sagi & Engelberk, 2018:15).

Yeni İpek Yolu projesine bir başka açıdan bakıldığında dünya nüfusunun yaklaşık %63'üne, 65 ülkeden fazlasına ve 21 trilyon dolarlık (Çin'in yıllık gayri safi yurt içi hasılasının iki katı) ekonomik üretimi desteklediği görülecektir. Bunun, Çin'in tek bir politika çerçevesinde dünyanın yarısı için gelecek 10 yılda yaklaşık 20 trilyon civarında yatırımı gerektiren bir proje niteliği taşıdığı anlaşılacaktır (Zhang, 2015:123).

Pekin'in günümüzde başlıca hedeflerinden biri Asya, Orta Doğu, Afrika ve Avrupa'yı çoğunlukla Çinliler tarafından finanse edilen fiziksel ve dijital altyapı ağıyla birbirine bağlayan trilyon dolarlık bir çaba olan yeni İpek Yolu girişimini gerçekleştirmektir (Fontaine & Klıman, 2018)

B. Amaç ve hedefler

Yeni İpek yolu girişiminin ilk bakışta Çin'in dünya ekonomisine entegrasyonunu teşvik etme amacını taşıdığı görülecektir. Daha spesifik olarak ifade etmek gerekirse, girişim, politika koordinasyonunun desteklenmesi, uzak yerler arasında daha iyi bağlantıların kurulması, engelsiz ticaret, daha entegre finansal piyasalar ve insandan insana bağlantıların oluşturulmasını içeren beş ana hedefi içermektedir. Politika yapıcılar, bu hedeflerin gerçekleştirilmesinin Çin ekonomisine somut faydalar sağlayacağını ve hızlı ekonomik kalkınma yoluyla Yeni İpek Yolu güzergahında yer alan birçok ülkenin ekonomisini hızlandıracağını ve canlandıracağını savunmaktadırlar (Li & Schemerer, 2017:206).

Yeni İpek Yolu girişimi küresel etkiye sahip en önemli "Çin stratejisi"dir. Bu strateji uyarınca ulusal gücü ikiyüz yıllık hedeflere ulaştırabilmek için 1.370 milyon Çinlinin, 770 milyon profesyonelin ve 72 milyon piyasa varlığının seferber edilmesi amaçlanmaktadır (Hu, 2018:15). Yeni İpek Yolu projesi stratejisi aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD öncülüğünde oluşturulan Marshall Planı'ndan farklıdır. Bu farklılıklardan başlıcaları yukarıda da söz edildiği gibi Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarını birbirine bağlayarak ekonomik faaliyeti canlandırmak, bağlantıları ve kültür alışverişleri arttırmak, tüm insanlar için yaşam standartlarını yükseltmek ve barışı geliştirmek konusunda bütün uluslar için "kazan-kazan" esasına göre tasarlanmış olmasıdır (Raleigh, 2017). Halbuki Marshall Planı Batı Avrupada bir Pazar ekonomisinin oluşturulması ve Batı Avrupanın yeniden yapılandırılması ve entegrasyonunu amaçlamıştır ve ideolojik bir karakteri vardır. Yeni İpek Yolu girişimi, yeni tür uluslararası kalkınma ortaklığı ile Asya ve Avrupa ülkelerinin çoğu için düşük ekonomik kalkınma seviyelerini iyileştirebilecek, kısa vadede iş alanları yaratabilecek ve onlar için büyümeyi teşvik edebilecektir. Gelişmekte olan ülkelerdeki altyapı inşaatı hem gelişmekte olan hem de gelişmiş dünyaya fayda sağlayan ve onu uluslararası bir kalkınma işbirliği "kazan-kazan" modu haline getirerek küresel ekonomik toparlanmaya katkıda bulunacaktır (Liu, 2018:33).

Bazı belirsizliklere rağmen Yeni İpek Yolu girişiminin hem iç hem dış politika hedefleri ile ilgili olarak bir çok amaca hizmet ettiği açıktır. Her ne kadar girişim, Çin Devlet Başkanı'nın ön alması ve yakın çevresinin destekleriyle

tasarlansa da başlangıçtaki fikrinin ötesine geçmiştir. Daha spesifik olarak ifade etmek gerekirse hükümete bağlı olan Güvenlik Mavi Kitabı'nın belirttiği gibi Yeni İpek Yolu girişiminin temel hedefleri; a) Çin'in ulusal ekonomik güvenliğini korumak, b) Alternatif ulaşım güzergahlarıyla enerji güvenliğini teşvik etmek, c) Çin'in batı bölgelerinin gelişmesiyle sınır güvenliğini kolaylaştırmak, d) Ekonomik gelişme ve varlıkların yeniden dağıtılması yoluyla yurt içi ve yurt dışındaki “üç kötülük” (ayrılıkçılık, aşırıçılık ve terörizm) ile mücadele etmek, e) ABD liderliğindeki jeopolitik siyasi faaliyetlerinin azaltılmasına yol açmak ve f) Çin'in kapsamlı gücünü arttıran “yeni bir uluslararası söylem sistemi” ve “yeni bir uluslararası güvenlik düzeni” inşa etmektir (Xuetong, 2014).

Yukarıda sözü edilen amaç ve hedefler esas itibarıyla Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in 7 Eylül 2013 tarihinde Kazakistan'ın Nazarbayev Üniversitesi'ndeki konuşmada “daha yakın ilişkiler kurmalı, işbirliklerimizi derinleştirmeli ve Avrupa-Asya bölgesindeki kalkınmayı geliştirmek için yenilikçi bir yaklaşım izlemeli ve birlikte İpek Yolu boyunca ekonomik bir kuşak oluşturmaliyız” sözlerinde özetlenmiştir (B.R.Deepak, 2018:2).

Bu bağlamda Yeni İpek Yolu girişimi Başkan Xi'nin “Çin Rüyası”nın büyük gençleşmesinin ideolojik temel anlatısının dış politika ifadesidir. Yeni İpek Yolu girişimi yalnızca yerel güvenlik ve kalkınmayı değil aynı zamanda Çin'i dünya sahnesinin merkezine yükseltmesi için bir araçtır. Bu nedenle önemli olan Çin Komünist Partisi'nin ikiyüzyıllık hedefine ulaşmak olacaktır. Bu hedefin ilk aşaması 2021 yılına kadar “orta derecede refah toplumu” olmak; ikinci aşaması ise 2049'a kadar “müreffeh, güçlü ve uyumlu” bir ülke olmaktır. “Çin Rüyası” Çin Komünist Partisi'nin meşruluğunu yaygınlaştırmak için bir strateji olarak anlaşılabilir da aynı zamanda dış politik boyutları da vardır. “Büyük ulusal gençleşme”ye ulaşmak, sadece Çin Komünist Partisi iktidarını yurt içinde sağlamlaştırmakla kalmayacak, aynı zamanda Pekin'e de barışçıl bir dış ortamı “koruma” yeteneği de kazandıracaktır (Clarke, 2018:86).

Yeni İpek Yolu girişimi, Çin'in büyük stratejisini, çok kutupluluğu teşvik ederken ekonomik, çevresel ve stratejik zorluklarla başa çıkmasına yardımcı olan harici bir ortamı daha proaktif bir şekilde biçimlendirmek için uyarladığını ortaya koymaktadır (Leverett & Bingbing, 2017:124).

Ancak Çin tarafından başlatılan Yeni İpek Yolu girişiminin yukarıda kısaca özetlenen amaç ve hedeflerinden başka amaçlar ve hedefler içerdiği gerek akademik gerekse de siyasal çevrelerde dile getirilmektedir. Bu çevrelere göre Çin'in bu büyük stratejisi ekonomik ve çevresel zorluklarla başa çıkmak yanında ABD'nin yeniden dengelenebilmesi için uyarladığı temel bir kanal olarak nitelendirilmektedir.

3. İPEK YOLU GİRİŞİMİ VE KÜRESEL DENGE ARAYIŞI (MI)?

Yeni İpek Yolu girişimi sadece Eski Yol ülkelerini değil, diğer bölgeleri, kıtaları ve hatta tüm dünyayı kapsayacak şekilde ilan edilmiş ve tasarlanmıştır. Bu nedenle bazı araştırmacılar yeni bir uluslararası girişim olarak Yeni İpek Yolu girişiminin yeni bir küresel düzen gerektirdiğini (Nobis, 2017:203) dile getirmektedir. Çin, Yeni İpek Yolu güzergahındaki ülkelerin katılımını

istemektedir. 21. Deniz İpek Yolu üzerinde 32 ülke yer almaktadır. Bu ülkelerin toplam nüfusu yaklaşık 4 milyar kişidir ve GSYİH 16 trilyon dolar civarındadır. Bunlar büyük potansiyeli olan ülkelerdir ve son zamanlarda hızlı bir ekonomik büyüme göstermişlerdir. 2007 yılından 2012 yılına kadar en düşük yıllık büyüme oranı %5.27 (Sudan) ve en yüksek ortalama yıllık büyüme oranı %22.83 (Myanmar) idi. Bu rakamlar ışığında Çin “21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu”nun bölgesel ve küresel ekonomik büyümenin önemli bir itici gücünün olacağına inanmaktadır. 2016 yılında Yeni İpek Yolu’na katılan ülkelerle olan ticaret hacmi ve yatırımları sırasıyla 3 trilyon doları ve 50 milyar doları aşmıştır (B.R.Deepak, 2018:4).

Yeni İpek Yolu girişiminin gerek Asya gerekse de Avrupa ve Afrika’daki mevcut ve öngörülen yatırımlarına bakıldığında İkinci Dünya Savaşı’ndan bu tarafa Amerika Birleşik devletleri ve müttefiklerinin ekonomik açıklık, çok taraflı kurumlar, güvenlik işbirliği ve demokratik dayanışma etrafında organize edilmiş çok yönlü ve yaygın bir uluslararası düzene bir alternatif oluşum içinde olduğuna ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra oluşturulmuş “liberal düzen” olarak adlandırılan bu oluşumun öncülüğünü yapmış ve bu ona güvenli bir ittifak düzeni, dünya ekonomisini istikrara kavuşturan, işbirliğini teşvik eden ve özgür dünya değerlerini savunan hegemonik liderlik sağlamıştır (Ikenbery, 2018:7). Amerika Birleşik Devletleri bu düzene öncülük ederken geniş ölçüde “küreselleşme” ideolojisinden yararlanmış ve bu doğrultuda başta Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumları oluşturmuştur. Aslında, Amerika Birleşik Devletleri İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra hiçbir ülkenin topraklarını işgal etmemesine rağmen ABD doları ile küresel finans sisteminin içine dahil olmuştur. Dolayısıyla birçok ülkenin piyasasını ve ekonomisini yönetmiş ve yönlendirmiştir.

Çin’in oluşturduğu Yeni İpek Yolu’nun stratejik vizyonu yeni ekonomik gelişme yönleri bulmaya çalışan aynı zamanda ABD’nin baskısına karşı bir önlemdir. Bu stratejik odak değişimi Asya-Pasifik’in yeniden dengelenmesine karşı bir denge arayışı olarak görülebilir (Qiao, 2018:43). Çin, bu doğrultuda ABD hegemonyasının sürdürülmesinde temel işlev gören Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu gibi kurumlara örneğin Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB), İpek Yolu Fonu gibi kurumlarla paralel bir yapı oluşturma çabası içindedir. Paralel yapıların oluşturulmasındaki temel amaçlardan biri stratejik özerkliği yavaş yavaş geliştirmek ve Çin’in Batı tarafından kontrol edilen yapılara bağımlılığını azaltmaktır. Ancak, sınırlarının bilincinde olan Çin, mevcut yapıları aktif olarak desteklemeye devam etmek suretiyle Batı’nın mevcut düzeni zayıflatmakla suçlamasını zorlaştırmak istemektedir (Stuenkel, 2014). Esas itibarıyla dönüm noktası olarak kabul edilen reform döneminin 1979’da başlatılması ile Çin ekonomisi, küreselleşmeden önemli ölçüde yararlanmış ve mevcut kurum ve sistemlere giderek daha fazla dahil olmaya başlamıştır (Womack, 2015).

Çin’in bu “büyük stratejisi” yirmibirinci yüzyılda uluslararası ilişkileri şekillendiren kilit bir faktördür. Bu “büyük strateji”nin yörüngesinin Doğu Asya’da ve ABD’ye karşı Çin dış politikasının “iddialı” hale gelip gelmediği konusu

önümüzdeki günlerde daha fazla tartışılacaktır. Bununla birlikte Çin'in başlattığı Yeni İpek Yolu girişiminin korkutucu ekonomik ve çevresel zorluklar karşısında uygulamaya çalıştığı ve Çinli seçkinlerin "ABD'yi yeniden dengeleme" olarak tanımladığı stratejik bir meydan okuma olarak algıladığı açık olarak görülmektedir (Leverett & Bingbing, 2017:110-111).

Aslında bugünün dünyasına bakıldığında Batı ile şu anda Üçüncü Dünya (Asya, Afrika, Orta Doğu ve Güney Amerika) olarak adlandırılan kişi başına düşen çarpıcı boşluk 1800'lü yıllardan sonra ortaya çıkmıştır. 1900'lü yıllardan sonra Batı deniz kuvvetleri Okyanuslara hakim olmaya başladığında Batı ülkeleri, nüfuz alanları içine Afrika ve Asya kıtalarından milyonlarca kilometrekarelik toprak eklemişlerdir. Dünya nüfusunun sadece %35'ini oluşturan Avrupa, Kuzey Amerika ve Avustralyalılar dünya üretiminin %62'sini tüketmişlerdir (Wang, 2018:272). Ancak yirmibirinci yüzyılın başlarında özellikle de 2008 küresel ekonomik kriz çoğunlukla ABD kaynaklıydı. O zamandan bu yana ABD mevcut siyasal sistemi ile bu yeni sorunların üstesinden gelememiş ve zayıf bir ekonomik büyümeyle karşı karşıya kalmıştır. Amerikan konut piyasasında göreceli olarak ortaya çıkan küçük bir kriz, dünyanın ilgisiz kısımlarında çok geniş kapsamlı ve çarpıcı sonuçlar doğurmuştur. Sorunlar, kısa sürede bir dizi ülkeyi borç krizi nedeniyle çöküşün eşiğine getirebilecek olan Euro bölgesine hızla yayılmıştır. Doğu Asya'da bile Çin, rejiminin sürekliliğini ve ülkenin devam eden ekonomik büyümesini sağlamak için önlemler almak zorunda kalmıştır (Tozzo, 2018:1). Amerika Birleşik Devletleri liderliğindeki Batı'nın içinde bulunduğu ekonomik kriz nedeniyle, yükselen güçlerin küresel kaynaklardan daha fazla pay alma istekleri ve çabalarının gündemde olduğu bir dönemde Çin, başta Yeni İpek Yolu girişimi olmak üzere bütün yapıları ile küresel ekonomide vizyoner ve iddali bir rol almaya istekli görünmektedir (Leavy, 2018:36). Çin, Yeni İpek Yolu girişiminin ABD'yi dengeleme ve geçme rüyasını gerçekleştirmesinde önemli bir rol oynayacağını farkındadır ve 2050 yılına kadar dünyanın en büyük ekonomisi haline gelmesi beklenmektedir (Mark, 2017:30).

Ekonomik gelişme ve değişimin potansiyel olarak önemli jeopolitik sonuçlara neden olduğunu iddia etmek yeni değildir. Maddi dönüşümlerin ve ekonomik yeniden yapılanmanın gücün dağılımını etkileyebildiği, statükoyu değiştirebildiği ve hegemonik bir geçiş için ön koşulları yarattığı ileri sürülmektedir (Beeson, 2018:2). Uluslararası ilişkiler kuramcıları çoğu zaman küçük ve büyük, zengin ve fakir, zayıf ve güçlü uluslar arasındaki ilişki kalıplarını en güçlü ülkenin uluslararası davranış kurallarını ve normlarını belirlediği hegemonik bir yapı olarak açıklamaya çalışır. Bu anlamda ABD, on yıllardır küresel hegemon olmuştur. Bu nedenle küresel ekonomik, politik normlar ve daha geniş davranış kuralları bu ülke tarafından belirlenmiş veya etkilenmiştir. 1990'ların başında Sovyet sisteminin çöküşü ABD'nin küresel yönetim üzerindeki etkisini güçlendirmesine rağmen hızla yükselen bir güç olan Çin Halk Cumhuriyeti tarafından bir dengelenme durumu ile karşı karşıya kalmıştır. Çin'in olağanüstü büyümesi ve servet yaratması dünyanın çeşitli yerlerinde Amerikan etkisinin kaybolmasıyla birlikte gerçekleşmiştir (Mahapatra, 2018:182).

Hegemonya, uluslararası katılımın kurallarını belirleme ve bu kuralları uygulayarak devletler arasında düzen yaratma yeteneği (Schake, 2017:1) anlamında kullanıldığında, bu yetenekleri taşıyan çok az ülkenin olduğu görülmektedir. Avrupa ülkeleri güçsüz ekonomileri, sosyal dengesizlikleri ve parçalanmış kamuoyları ile meşgul oldukları için liderlik etmek yerine lider ülkeyi takip etmeyi tercih etmekte; bu nedenle bu ülkelerin onsekiz ve ondokuzuncu yüzyılların ihtişamlı yıllarını tekrar yakalaması zor görünmektedir. Rusya, hala Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra toparlanmaya çalışmakta ve az gelişmiş bir ekonomik yapıya, kırılğan bir siyasal sisteme sahiptir ve jeopolitik sorunlarla da karşı karşıyadır. Bu nedenle orta güç olma kabiliyetini zayıflatmaktadır. Japonya, İkinci Dünya Savaşı sonrası yenilmesiyle ağır bir tarihsel yüke ve durgun bir ekonomiye boyun eğdiğinden ve ABD ile olan ittifakına aşırı bağımlı olduğundan uluslararası güç geçişine öncülük etmek için gerekli nitelikleri taşımaktan çok uzaktır. Brezilya ve Güney Afrika yeterince güçlü değildirler. Amerika Birleşik Devletleri nispeten daha iyi bir durumda olan süper güçtür ve bugünün uluslararası düzenini şekillendirmede önemli bir role sahiptir. Ancak son yıllarda küresel sorunların çözümünde yetersiz kalması, iç politikadaki kutuplaşma ve yükselen milliyetçilik, ülke enerjisinin ülke içi politikaya odaklanması sonucunu doğurmuştur. Bugün yalnızca Çin, dinamik bir unsur ve sistemin önemli bir parçası olarak küresel bir sorun ortaya çıktığında nasıl tepki vereceği dikkatle izlenen bir ülke konumundadır (Wang H. , 2018:242). Ayrıca Çin, küresel kapitalist piyasa güçleri ile Çin Komünist Partisi arasındaki beklenmedik ve ilginç ittifak sayesinde (Li & Schemerer, 2017:210) sermaye ve teknoloji transferini gerçekleştirerek Avrupa'nın gözünde küresel bir oyuncu olarak ortaya çıkmıştır.

4. ENGELLER-ZORLUKLAR

Çin'in hedeflediği “barışçıl” bir gelişmenin sağlanması ve bunun dış politika hedeflerine yansıtılması kısa ve uzun vadeli jeopolitik dinamikler açısından karmaşıktır. Tarihsel olarak Çin “melez” bir güç olduğu yönündeki zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmıştır (Clarke, 2018:86). Bunun anlamı Çin, tarih boyunca kendi bölgesi dışına çıkamamış, küresel emperyal deneyimi olmayan yükselen bir güçtür. Halbuki bir gücün dengelenmesi veya bir güç geçişi için mücadele etmek durumunda olduğu/olacağı ABD son yıllarda bir düşüş içerisinde olsa bile küresel hegemonik süper bir güçtür.

Günümüzde Çin, dünya sorunlarında önde gelen birkaç büyük güçten biri olan tam gelişmiş, modern bir ülke olarak vizyonu Başkan Xi Jinping'in “Çin Rüyası” söylemine yansımaktadır. Ancak Çin uzun vadeli hedefler peşinde koşarken ciddi ekonomik, çevresel ve stratejik zorluklarla başa çıkmak için ekonomik ve dış politika hedeflerini gözden geçirmek zorundadır (Leverett & Bingbing, 2017:118).

Güzergahın gelişmesi ve iyileştirilmesi ile ilgili Doğu Avrupa (Ukrayna) ve Orta Doğu'daki (Irak-Suriye) siyasi gerilimler nedeniyle zorluklar vardır. Keza İpek Yolu'nun “amiral gemisi” olan Pakistan'ın yanında girişimin en önemli ülkelerinden bir olan İran ve Afganistan hem ekonomik hem de siyasal istikrarsızlıklarla mücadele etmektedir. Bunun yanında Girişim için önemli

güzergahlardan Doğu Akdeniz'de son dönemlerde meydana gelen gerilim içerikli gelişmeler İpek Yolu girişiminin önündeki engellerden bazılarıdır.

Bir başka coğrafi engel Eski İpek Yolu dönemlerinde olduğu gibi Sincan (özellikle Urumçi ve Kaşgar) ve Orta Asya Yeni İpek yolu girişimi için merkezi öneme sahip bölgelerdir. Gerçekten de Yeni İpek Yolu'nun arkasındaki temel itici güç Sincan özerk bölgesini geliştirmek ve ayrılıkçı eğilimleri ve dini radikalizmi bastırmaktır. Bunun yanında geleneksel olarak "Rusya'nın arka bahçesi" olarak kabul edilen bu bölge sadece büyük enerji rezervleri için değil aynı zamanda stratejik konumu için de Yeni İpek Yolu'nun doğu ve batı arasındaki ticaret ağlarının birbirine bağlayan bir "kuşak toka"sı niteliğindedir (Guluzian, 2017:143).

Çin, Hindistan, İran ve Afganistan, Güney Asya "Güney İpek Yolu" inşaat projesini bir araya getirerek "Deniz Yolu" ve "Kara İpek Yolu"nu birbirine bağlamaya çalışmaktadır. Hindistan coğrafi avantajlarına dayanarak Hint Okyanusuna hakim olmayı ve dış güçlerin varlığına karşı koruma sağlamayı amaçlamaktadır. Özellikle Çin'in "İnci Dizisi" olarak adlandırdığı Deniz İpek Yolu Hindistan tarafından bir kuşatma olarak görülmektedir. Bunun Çin'in Güney Asya'daki ülkelerle iş birliği üzerinde olumsuz bir etkisi olacaktır (Haiguan, 2017:136).

Yeni İpek Yolu'nun zorluklardan birisi de finansman ile ilgilidir. Girişim şüphesiz gerçekleştirilme sürecindedir ve finansmanı için fon yaratılmıştır. Ancak, bölgesel karmaşıklıklar, bütün paydaşların iş birliği seviyelerinin aynı olmaması, Çin'in kendi ekonomik yörüngesi bakımından potansiyel bir tehdit gibi algılanmasının önüne geçme ihtiyacı ayrı ayrı ele alınması gereken sorunlardır ve bu da zaman alacaktır (Mahapatra, 2018:185).

Girişimin amiral gemisi olan 63 milyar dolar değerindeki Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru (CPEC) özellikle girişimi etkileyen geniş tehdit içeren bir hattır ki bu hattı gerçekleştirmek için ortaya çıkabilecek aşırı maliyetler Çin'i zorlayabilecektir (Arduino, 2018). 28 Mart 2015 tarihinde, Çin Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu, Dışişleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı ortaklaşa "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve Yirmibirinci yüzyıl Deniz İpek Yolu'nun Ortak Olarak İnşa Edilmesi Vizyonu ve Eylemleri" başlıklı bir belge yayınlamıştır. Bu belge ile Avrupa ve Asya ile Afrika'yı birbirine bağlayan girişimin coğrafi sınırlarını genişletilmiştir. Girişim ile ilgili projelerin çoğu uzun yatırım süreleri ve büyük miktarda sermaye ile büyük altyapı projeleri olduğu için işletme ve bakımı kolay olmayacaktır (Wang Y. , 2018:207).

Bununla birlikte girişimin ekonomik akışlardaki ve faaliyetlerdeki değişim veya zorluklar asla ekonominin kendisi ile ilgili değildir. Bir başka ifadeyle, ekonomik alandaki değişimin gerçekleşmesi aşamasında büyük güçler arasındaki jeopolitik ilişki üzerinde etkisi olacaktır. Doğu Asya'daki en ciddi jeopolitik zorluklar, Çin ile ABD arasındaki gergin ilişkiden kaynaklanmaktadır. 2008 mali krizinden bu tarafa, ABD'nin attığı jeopolitik adımlar, Asya girişiminin eksenini ya da Asya'nın yeniden dengelenmesini, Güney Çin Denizi adalarının güvenli hale getirilmesi, ABD-Japonya güvenlik ilişkisinin yeniden yapılandırılması; bunların hepsi Çin'in Doğu Asya'daki artan etkisini dengelemek için alınan önlemlerdir

(Wang C. , 2018:274). Başkan Obama döneminde politik ağırlığın Pasifik'e verilmesi ve Donald Trump'ın başkan seçilmesi ile ticaret savaşlarını başlatmasıyla, Komünist Parti'nin önderlik ettiği Çin ekonomisini baskı altına almak istediği açıktır. Çin halkının büyük bir çoğunluğu Komünist Parti'nin iktidarını korumasını isterken; diğer azınlığın hükümetin zayıflığından yararlanıp bir iktidar mücadelesine girmesi, insanlık tarihinde görülmemiş boyutta bir iç savaşa yol açması küçük de olsa bir olasılıktır (Ward, 2018).

SONUÇ

Çin'in 2013 yılında duyurduğu Yeni İpek Yolu girişimi başarıya ulaşırsa da başarısızlığa uğrasa da küresel ekonomik ve jeopolitik sonuçları olacak bir projedir. Yukarıda da belirtildiği gibi ilginç bir biçimde küresel finans çevrelerinin veya daha uygun bir ifadeyle küresel sermayenin teknoloji ve sermaye transferi ile Çin, ABD'nin karşısına bir güç olarak çıkarılmıştır. Şüphesiz Çin'in kendi iç dinamikleri ve ulusal gücü de bunda etkili olmuştur. Çin'in Yeni İpek Yolu girişimi ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uyguladığı politikaların aksine sadece ideolojik bir yaklaşımla değil "ortaklık" "ortak kaderi paylaşmak" gibi fikirlerle geleceğe damga vuracak niteliğindedir.

Çin stratejistlerinden Yan Xuetong 19 Ocak 2019 tarihinde Foreign Affairs'de yazdığı makalede ABD'nin Soğuk Savaş sonrası dönemde küresel egemenliğinin sona erdiğini ve Çin'in süper güç rolünü üstlenmek üzere geri döneceğini ifade ettikten sonra Çin'in yükselişi ile ABD arasında bir dizi çıkar çatışması yaşanacağını ve bu geçişin kaos yaratıcı bir sorun olacağını ileri sürmektedir. Benzer tür bir değerlendirme 2019 Davos toplantısında George Soros tarafından dile getirilmiş "Çin'e yönelik etkili bir politika bir slogana indirgenemez. Çok daha sofistike, ayrıntılı ve pratik olması gerekir, Yeni İpek Yolu girişimine Amerika ekonomik olarak tepki vermelidir" dedikten sonra Çin ile ABD arasında yaşanan ticaret savaşlarının "sıcak bir çatışma"ya dönüşebileceği öngörüsünde bulunmaktadır. Bu tür söylemlerin temenni veya gerçek öngörü olup olmadığı tam olarak bilinemese de küresel düzeyde sert bir mücadelenin olduğu/olacağında kuşku yoktur.

KAYNAKÇA

- Arduino, A. (2018). *China's Private Army: Protecting the New Silk Road*. thediplomat.com: <https://thediplomat.com/2018/03/chinas-private-army-protecting-the-new-silk-road/>, (Erişim Tarihi:18.08.2018)
- B.R.Deepak. (2018). China's Global Rebalancing: Will It Reshape the International political and economic Order?, *China's Global Rebalancing and the New Silk Road* (s. 1-12).Edit: B.R. Deepak, Springer, Singapur.
- Ballard, B. (2018). *China demonstrates grand trade ambitions through New Silk Road*. www.worldfinance.com: <https://www.worldfinance.com/infrastructure-investment/project-finance/china-demonstrates-grand-trade-ambitions-through-new-silk-road/>, Temmuz 23, (Erişim Tarihi:13.10.2018).
- Beeson, M. (2018). Geoeconomics with Chinese Characteristic: the BRI and China's Evolving Grand Strategy. *Economic and Political Studies*, 240-256.
- Callahan, W. A. (2014). National Insecurities:Humiliation, Salvation and Chinese Nationalism. *Alternatives*, 199-218.

- Clarke, M. (2018). The Belt and Road Initiative: Exploring Beijing's Motivations and Challenges for its New Silk Road. *Strategic Analysis*, 84-102.
- Fontaine, R., & Kluman, D. (2018). *On China's New Silk Road, Democracy Pays A Toll*. Foreignpolicy.com: <http://foreignpolicy.com/2018/05/16/on-chinas-new-silk-road-democracy-pays-a-toll/> MAY 16, (Erişim Tarihi:22.10.2018)
- Ge, J. (2018). The Silk Road: Historical Geographic Background and Outlooks, *China's Belt and Road Initiatives, Economic Geograph Reformation* (s. 1-14), Edit:W. Liu, Shangai Jiao Tong University Press, Springer, Shanghai.
- Ghiasy, R., & Zhou, J. (2017). *The Silk Road Economic Belt Considering Security Implications and EU-China Cooperation Prospects*. Stockholm: Stockholm International Peace Research Institute.
- Guluzian, C. R. (2017). Making Inroads: China's New Silk. *The Cato Journal*, 37(1), 135-147.
- Haiguan, L. (2017). The Security Challenges of the "One Belt, One Road" Initiative and China's Choices. *CIRR*, 129-147.
- Hu, A. (2018). The Belt and Road: Revolution of Economic Geograph and the Era of Win-Winism, *China's Belt and Road Initiatives Economic Geograph Reformation* (s. 15-33) Edit:W. Liu, Shangai Jiao Tong University Press, Shanghai:
- Ikenbery, J. (2018). The End of Liberal İnternational Order? *İnternational Affairs*, 94(1), 7-23.
- Kaufman, A. A. (2011). *The "Century of Humiliation" and China's National Narratives*. <https://www.uscc.gov>: <https://www.uscc.gov/sites/default/files/3.10.11Kaufman.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.10.2018).
- Leavy, B. (2018). China's New Silk Road Initiative-İmplication and Partners. *Strategy&Leadership*, 46(2), 34-40.
- Lee, A. (2016). <https://www.clsa.com/special/onebeltoneroad/>. <https://www.clsa.com>: <https://www.clsa.com/special/onebeltoneroad/> (Erişim Tarihi:12.03.2018).
- Lee, S. P. (2016). The rise of China and its contest for discursive power. *Global Media China*, 102-120.
- Leverett, F., & Bingbing, W. (2017). The New Silk Road and China's Evolving Gran Strategy. *The China Journal*, 77, 110-132.
- Li, Y., & Schemerer, H. (2017). Trade and the New Silk Road: Opportunities, Challenges and Solution. *Journal of Chinese Economic and Business Studies*, 205-213.
- Liu, Y. (2018). The Belt and Road and a New Model of İnternational Development Cooperation, *China's Belt and Road Initiatives Economic Geograph Reformation* (s. 33-39) Edit: W.Liu, Shangai Jiao Tong University Press, Shangai.
- Mahapatra, C. (2018). "One Belt, One Road": China, US and the Emerging Hegemonic Struggle in Asia, B. Deepak (Dü.) içinde, *China's Global Rebalancing and the New Silk Road* (s. 181-190),Edit: B.R. Deepak, Springer,Singapur.
- Mark, K. (2017). *China's New Silk Road*. Kanada.
- Nobis, A. (2017). The New Silk Road, Old Concepts of Globalization, and New Questions. *Open Cultural Studies*, 203-213.
- Qiao, L. (2018). Grand strategy Thoughts with a Global Vision. W. Liu (Dü.) içinde, *China's Initiatives Economic Geograph Reformation* (s. 39-49), Edit:W. Liu, Shangai Jiao Tong University Press, Shangai.
- Radziyevska, S., Us, İ., & Pokryshka, D. (2017). global Dominates of China's Development. *İnternational Economic Policy*, 26(1), 134-163.
- Raleigh, H. (2017). *China's 'Project Of The Century' Aims To Unseat U.S. As World's Dominant Power*. <http://thefederalist.com>: <http://thefederalist.com/2017/06/12/chinas-project-century-aims-unseat-u-s-worlds-dominant-power/> (Erişim Tarihi:13.06.2018)
- Ross, R. S. (2018). On the Fungibility of Economic Power: China's Economic Rise and the East Asian Security Order. *European journal of International Relations*, 1-26.
- Sagi, J., & Engelberk, İ. (2018). The Belt and Road Initiative-a Way Forward to China's Expansion. *Contemporary Chinese Political Economy and Strategic Relations*, 4(1), 9-37.
- Schake, K. (2017). *Safe Passage The Transition From British to American Hegemony*. London: Harward Üniversty.

- Stuenkel, O. (2014). *China's Parallel Global Order*. www.postwesternworld.com: <http://www.postwesternworld.com/2014/10/12/china-s-parallel-global>, , Aralık 10, (Erişim Tarihi:25.10.2018).
- Tozzo, B. (2018). *American Hegemony After the Great Recession A Transformation in World Order*, Palgrave Macmillan, Kanada.
- Wang, C. (2018). Changing International System Structures and the Belt and Road Initiative, *Rethinking the Silk Road China's Belt and Road and Emerging Eurasian Relations* (s. 269-281),Edit: M. Mayer, Springer, Singapur.
- Wang, H. (2018). Emerging International Order and China's Role, *China's Global Balancing and the New Silk Road* (s. 227-247),Edit: B.R. Deepak, Springer, Singapur.
- Wang, Y. (2018). Dealing with the Risk of the Belt and Road Initiative, *China's Rebalancing and the Silk road* (s. 207-227), Edit: B.R. Deepak, Springer, Singapur.
- Ward, A. (2018). *Everyone warns of China's rise. But its decline could be even worse*. <https://www.vox.com>: <https://www.vox.com/world/2018/12/12/18137363/china-rise-decline-usa-xi-trump>, (Erişim Tarihi:16.01.2019).
- Womack, B. (2015). China and Future Status Quo. *The Chinese Journal of International Politics*. Cilt 8, Sayı 2. (s.115-137).
- Xuetong, Y. (2014). *China's New Foreign Policy: Not Conflict But Convergence Of Interests*. <https://www.huffingtonpost.com>: https://www.huffingtonpost.com/yan-xuetong/chinas-new-foreign-policy_b_4679425.html, , Eylül 6, (Erişim Tarihi: 10.10.2018).
- Yinhong, S. (2014). China's Soft Power and Its Peaceful Rise as an Aspiring World Power: A Critical Assessment, Going Soft. P. Roberts (Dü.) içinde, *The US and China Go Global* (s. 1-11), Edit: P.Roberts, Cambridge Scholars Publishing, London.
- Zhang, F. (2015). China as a Global Force. *Asia & the Pacific Policy Studies*, 3(1), 120–128).

SUMMARY

The polarization within domestic policy and the rise of other powers such as China caused the loss of US global power. The challenges to US led world order are being expressed more frequently. One of the most important challenge emanates from China's rise. China's endeavors to be integrated into the global system has transformed its economy. These endeavors have enabled China to emerge as the second biggest economy in the world after the United States of America. Belt and Road Initiative unveiled in 2013 further strengthen China's position vis-à-vis the USA. The focus on cooperation and common values increases the appeal of Chinese investments comparing to US investments, which impose economic and political conditions. Still, the Belt and Road is a Chinese-led project. Its main goals are to secure Chinese economic growth, improve less developed Western regions, and prevent extremist movements around China.

The legitimacy of US imperial order depended on preserving peace within liberal democratic order. China's endeavor to establish connectivity with the countries regardless of ideologic differences and domestic political systems has a potential to change alliance system against US interests.

Although China experiences slowdown in its economic development, the USA and Europe's economic problems prevents these competitive powers from rivalling with China. Considering economic development brings political power, China is the biggest rival of the USA. After the Second World War, the USA had reinforced its hegemonic power with the establishment of institutions and became one of the superpowers of the Cold War. When the Soviet Union collapsed, it emerged as the sole superpower of the world. However, disregarding the opinions

and interests of its allies diminished its power. Thus, the USA has been experiencing difficulties in conducting its operations in regional level. The loss of power led to the arguments, which suggest its power has been balanced by China. It is further argued that the balance of power has already been changed in favor of China.

Doubtlessly, the USA is closely monitoring China. The instability on the Belt and Road corridors such as Afghanistan, Iran can be considered US sponsored events to prevent the development of the Belt and Road Initiative.

China also has problems and difficulties regarding the Belt and Road Initiative. The domestic disturbances in Xinjiang which is the gateway of the Belt and Road Initiative, the economic sanctions over Iran which is China's biggest energy source, political instability in Afghanistan, which is China's close neighbor, and its fragile relations with India, which is the second most populous country, and the conflict between India and Pakistan can be counted as these difficulties.

In subsequent years, the competition between the USA and China will continue. It is not important whichever wins, but the effects of this competition will have long lasting impact.